

10	Regler i förhållande till anställda och uppdragstagare	3
10.1	Representation.....	3
10.1.1	Allmänt	3
10.1.2	Extern representation.....	3
10.1.3	Intern representation.....	4
10.1.4	Förtäring som inte är att betrakta som representation.....	5
10.1.5	Vem beslutar om representation	5
10.1.6	Vilka medel får användas.....	5
10.1.7	Representation i hemmet.....	5
10.1.8	Räkning för representation.....	5
10.2	Mutor och bestickning	5
10.3	Gåvor.....	6
10.4	Bisysslor	7
10.5	Affärer med anställdas företag och liknande	7
10.6	Personförsäkringar.....	7
10.7	Mobiltelefon och telekostnader	8
10.8	Juridisk person i undervisningen	8
10.8.1	Allmänt	8
10.8.2	Vem beslutar.....	8
10.8.3	Förhandling enligt MBL.....	9
	Sakordsregister.....	10

10 REGLER I FÖRHÅLLANDE TILL ANSTÄLLDA OCH UPPDRAGSTAGARE

10.1 Representation

10.1.1 Allmänt

Begreppet representation saknar en bestämd definition. När det gäller ekonomiadministrativa aspekter på representation bör dock i detta sammanhang beaktas

- skattelagstiftningens regler för högsta avdragsgilla belopp per person (se kapitel 9 Skatteregler)
- skattelagstiftningens regler för beskattning av anställdas löneförmåner samt
- universitetets interna regler för vad som är skälig kostnad för en representationsmåltid vid universitetet

Första fallet avser skattelagstiftningens regler för högsta avdragsgilla belopp, vilka är aktuella för universitetet endast då det gäller vilken mervärdesskatt som skall redovisas, eftersom en statlig myndighet inte inkomstbeskattas.

I det andra fallet anges i Skatteverkets anvisningar huruvida och i vilken omfattning representation kan äga rum utan att den betraktas som beskattningsbar löneförmån.

Det tredje fallet utgår från att universitetets representationskostnader bekostas med medel som skall disponeras för utbildning, forskning och utvecklingsarbete och därför förutsätts hållas på en omdömesgill och återhållsam nivå. En viss differentiering är rimlig med avseende på vilka gästerna är och på vilken nivå inom universitetet representationen sker.

10.1.2 Extern representation

Med extern representation menas i detta sammanhang

- sådan gästfrihet på universitetets vägnar som på grund av sedvänja eller besökets art visas utomstående besökare i vissa sammanhang och
- gåvor till företrädare för andra universitet, akademier eller organisationer i samband med studiebesök, jubileer eller liknande.

Representationen får rikta sig till personer som tillsammans med företrädare för universitetet överlägger i frågor som har omedelbart samband med verksamheten inom universitetet.

Enligt Skatteverkets tolkning kan utgifter för representation avse utgifter för mat, dryck och betjäning i samband med restaurangbesök men även avse t.ex. teater- och konsertbiljetter samt biljetter till idrottstävlingar.

Representation får inte vara lyxbetonad. Ofta återkommande representation mot en och samma person eller grupp av personer bör undvikas.

Representation får normalt inte motiveras av besök av person, som är anställd vid universitetet eller ingår i vid universitetet inrättad nämnd etc. Ersättning för deltagande av universitetsrepresentants eller svensk gästs make/maka medges endast undantagsvis och med särskild motivering.

För universitetets vidkommande får representationsmåltid på restaurang uppgå till högst 400 kr per person. För rektor, prorektor och dekaner bör detta belopp kunna överskridas, om det gäller utländska gäster eller personer av stor betydelse för universitetet. Dock bör beloppet i dessa fall inte överstiga 600 kr per person. De angivna beloppen avser pris inklusive serveringsavgift, entréavgift till restaurang och liknande kostnader, men exklusive mervärdesskatt. Om dessa beloppsgränser överskrids utan rektors medgivande, riskerar den som attesterar räkningen att personligen bli betalningsskyldig. Eventuellt medgivande om överskridande bör erhållas i förväg.

Vin får ingå i representationskostnader, som belastar statliga medel. Endast i undantagsfall, vid besök av utländska gäster, kan starksprit få ingå i representationskostnaderna.

Notera att avdrag för mervärdesskatt endast får göras på det skattemässigt avdragsgilla representationsbeloppet 90 kr. Se även kap 9, avsnitt Regler för momsavdrag vid representation. Fn är avdraget för mervärdesskatt maximalt 22,50 kr per person och representationsmåltid.

En billig eller utebliven representation vid ett tillfälle får inte bytas ut mot representation vid ett annat tillfälle, där kostnaden överstigit prisramen.

Antalet gäster får normalt inte vara färre än antalet företrädare för universitetet.

10.1.3 Intern representation

Med intern representation avses måltidsutgifter etc. i samband med interna kurser, konferenser, personalfester och liknande. En förutsättning för att något skall betraktas som intern representation är att det i huvudsak är fråga om interna möten för myndigheten.

Måltidsarrangemangen skall vara gemensamma för alla berörda deltagare.

Måltider i samband med möten som regelbundet äger rum med kort mellanrum (varje/varannan vecka), exempelvis informationsmöten med institutionens personal, kan inte betraktas som intern representation.

Vid intern representation får prisramen vara högst 300 kr (exklusive mervärdesskatt) per person och måltid.

Personalfester och liknande, som arbetsgivaren betalar, bör enligt Skatteverkets rekommendationer äga rum högst två gånger per år.

10.1.4 Förtäring som inte är att betrakta som representation

I samband med exempelvis sammanträden, arbetsmöten eller interna kurser kan det förekomma att deltagarna, anställda såväl som icke anställda vid universitetet, bjuds på enklare förtäring. På liknande sätt förekommer det att studerande bjuds på likvärdig förtäring t.ex. i samband med introduktion. Sådana arrangemang är inte att betrakta som representation utan ska ses som kostnader för verksamheten.

Vid enklare förtäring får avdraget för mervärdesskatt uppgå till högst 15 kr per person, baserad på beräknad kostnad av 60 kr per person, exklusive mervärdesskatt.

10.1.5 Vem beslutar om representation

Beslut om representation

- på fakultetsnivå fattas av berörd dekanus,
- vid institution (motsv.) av prefekt/föreståndare,
- vid fakultetskansli av dekanus eller den dekanus utser,
- vid inrättningar direkt under universitetets styrelse samt i organisatoriskt fristående organ av berörd ordförande,
- vid den gemensamma förvaltningen av universitetsdirektören eller den universitetsdirektören utser,
- i övrigt av rektor eller den rektor utser

10.1.6 Vilka medel får användas

Anslagsmedel och externa medel som står till berört organs förfogande får disponeras för representation. Forskningsrådsmedel får användas för representation endast om det uttryckligen anges i kontrakt. Gåvomedel och enskilda bidrag till utbildning och forskning får utnyttjas för representation under förutsättning att dispositionsvillkoren inte lägger hinder i vägen.

Av anteckning på nota eller faktura skall framgå tidpunkt för representation, ändamålet samt namnen på de personer den omfattar och den organisation de företräder. Den som fungerat som värd attesterar.

10.1.7 Representation i hemmet

Vid representation i hemmet gäller högst samma belopp per person som vid intern representation.

10.1.8 Räkning för representation

Räkning skall ställas till den som skall teckna representationskostnaderna och åtföljas av kvitton och notering om ändamålet med representationen, om vilka som varit gäster och vilken organisation de företräder.

10.2 Mutor och bestickning

Enligt Brottsbalken är det fråga om bestickning när någon utlovar, erbjuder eller lämnar något av värde (dvs. en muta) till någon. Muta är det när någon

accepterar (även tyst) ett löfte om en muta, begär en muta eller får en muta. Även tillbörliga och otillbörliga förmåner diskuteras. En tillbörlig förmån är normalt bara attitydspåverkande och inte avsedd att påverka vare sig beslut eller beteenden.

Gränsen mellan en tillbörlig och en otillbörlig förmån kan vara svår att dra men det finns vissa förmåner som aldrig kan vara tillbörliga, bl.a. penninggåvor, irreguljära lån, borgensåtaganden, skuldtäckning, sidoleveranser av varor och tjänster från huvudmannens leverantör (t ex. byggmaterial), förfogande över fordon, båt eller fritidsbostad för privatbruk osv. Exempel på tillbörliga förmåner är arbetsmåltider av vardaglig karaktär, måttfulla uppvaktningar vid jämn födelsedag, personliga bemärkelsedagar och vid sjukdom, prydnadsföremål som saknar nämnvärt marknadsvärde och jämförliga måttfulla minnesgåvor till gäster, t ex. vid företagsjubileer. Gratisresor, dyra presenter och julgåvor kan leda till besticknings- och mutbrott.

I marknadsföringslagen finns bestämmelser om bestickning, men här räcker det med *bestickningsliknande* verkan. Bestickningsliknande åtgärder är när förmåner erbjuds till personer inom ett företag som har behörighet att fatta inköpsbeslut eller till personer som inte själva är behöriga att fatta beslut, men ändå är inblandade i beslutsprocessen.

Personlig vänskap medför en större mutkänslighet. Den kan redan i sig påverka tjänsteutövningen och är ett dåligt försvar om förfarandet i övrigt är korrupt. Brottet behöver inte vara både mutbrott och bestickningsbrott, det kan ju vara så att ett försök att besticka misslyckas. Då blir det inget mutbrott men väl ett bestickningsbrott.

Om ditt erbjudande enbart vänder sig till ett företags ägare och det inte finns någon risk för att någon anställd ska utnyttja erbjudandet bakom ryggen på sin arbetsgivare så är det inte fråga om korruption. Företagets ägare kan alltså inte mutas då ägaren med automatik alltid anses vara lojal mot sitt företag.

Ni kan läsa mer om mutor och bestickning på Institutets mot mutors webbtjänst: www.institutetmotmutor.se.

10.3 Gåvor

Universitetets medel får användas för inköp av gåva som överlämnas till anställd i samband med högtidsdag, exempelvis vid den anställdes 50-årsdag, vid anställningens upphörande (minnesgåva) eller vid jul. För att gåvan ska vara skattefri för mottagaren gäller bl.a. att gåvan inte får utgöra ersättning för utfört arbete eller utgöras av pengar. Med pengar jämställs andra betalningsmedel såsom check, postväxel, presentkort som inte avser bestämd vara mm. Minnesgåvans värde får enligt universitetets interna regler inte överstiga 1 500 kr.

För utmärkelsen ”Nit och redlighet i rikets tjänst” gäller särskilda bestämmelser.

10.4 Bisysslor

Se Regelboken, <http://regelboken.adm.gu.se:7778/pls/portal/71794.pdf>

10.5 Affärer med anställdas företag och liknande

Här avses affärstransaktioner med sådana företag där anställda har ett bestämmande inflytande.

Bestämmelser om statliga myndigheters upphandling finns i Lagen om offentlig upphandling (SFS 1992:1528). Denna finns bl a i en av Ekonomistyrningsverket årligen utgiven publikation, benämnd EA, med ekonomiska administrativa bestämmelser för statlig verksamhet.

Affärstransaktioner mellan institutioner och företag, i vilka lärare vid institutionen har ett ekonomiskt engagemang, skall - för att inte förtroendet för opartiskhet skall kunna ifrågasättas - underställas rektors prövning. Det bör dock noteras, att huvudregeln om affärsmässighet alltid gäller, oaktat rektors prövning. Enligt 1 kap.4 § lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, skall upphandling göras med utnyttjande av de konkurrensmöjligheter som finns och även i övrigt genomföras affärsmässigt. Vidare skall, enligt samma lagrum, anbud behandlas utan ovidkommande hänsyn.

Av föreskrifterna i 4 § om konkurrens och objektivitet följer att upphandling inte får ske från person som i egenskap av arbetstagare har att ta befattning med upphandlingsärendet. En sådan upphandling skulle ge säljaren möjlighet att påverka köparens beslut och därmed skaffa fördelar. Det innebär, exempelvis, att en prefekt inte får sälja varor eller tjänster till sin egen institution.

I övriga fall krävs det ett särskilt beslut om upphandling skall få ske från en arbetstagare eller uppdragstagare hos staten. Sådant beslut fattas vid universitetet som nämnts ovan av rektor. Om institution således avser att upphandla varor eller tjänster från en anställd vid universitetet, skall ärendet underställas rektors prövning innan beslut fattas.

Prefekterna uppmanas att iaktta försiktighet om opartiskheten hos någon som påverkar institutionens beslut i upphandlingsärendet kan sättas i fråga. Motsvarande gäller när universitetet säljer varor eller tjänster till anställd eller anställdas företag.

En ytterligare restriktion kan följa av reglerna om bisysslor.

10.6 Personförsäkringar

Beträffande tjänstereseförsäkring, se <http://resor.adm.gu.se/Forsakringar.html>.

Frågor kan ställas till Katerina Tzova, avdelningen för personal och organisationsutveckling. I fråga om arbetsskadeförsäkringar, livförsäkringar, frivilliga gruppörsäkring o dyl hänvisas till personalhandläggare på resp. fakultetskansli.

10.7 Mobiltelefon och telekostnader

Mobiltelefon som tillhandahålls av institutionen (motsv) är avsedd för tjänstebruk. Mobiltelefonräkning och ersättning för telesamtal från privat-abonnemang (utlägg) skall vara försedda med samtalspecifikationer. I fråga om mobiltelefonsamtal måste överenskommelse ha träffats om hur privatsamtal skall regleras, t ex genom kundfaktura eller löneavdrag. Om universitetet betalar även privatsamtalen utgör det en skattepliktig löne-förmån och detta skall rapporteras i lönesystemet.

10.8 Juridisk person i undervisningen

10.8.1 Allmänt

Den undervisning som meddelas vid universitet och högskolor förutsätts bedrivs av anställda inom högskoleväsendet, varvid ersättning utgår i form av lön eller arvode.

Om en institution saknar erforderlig kompetens för ett visst undervisningsmoment och behöver anlita någon som inte är anställd vid universitetet, skall ersättning i form av arvode utgå till den fysiska person som har meddelat undervisningen.

Om en institution behöver anlita enskild firma eller en juridisk person (bolag, stiftelse, etc) i undervisningen på grund av att annan kompetens saknas eller inte är tillgänglig, måste frågan först prövas och beslut fattas - om ett eventuellt anlitage av juridisk person - *innan* undervisningsmomentet äger rum. Därvid kan i vissa fall förhandlingsskyldighet enligt 38-40 § lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet (MBL) föreligga.

10.8.2 Vem beslutar

Nämnder vilka erhållit delegation i tillsättningsärenden fattar beslut i ärenden rörande anlitage av juridisk person i undervisningen.

Nämnderna har rätt att till respektive ordförande överlämna beslutanderätten i dessa ärenden. Beslut i till ordförande överlämnat ärende skall fattas efter föredragning av kanslichef eller den han utser.

Ärende av principiell natur avgörs av rektor.

Följande förutsättningar skall gälla för att juridisk person skall kunna anlitas:¹

- undervisningen skall utgöra ett viktigt, preciserat och relativt kort moment i utbildningen,
- kompetenta lärare och/eller lämplig utrustning saknas inom universitetet för ifrågavarande undervisningsmoment och endast juridisk person står till buds.

¹ Rektorsämbetets beslut 1989-02-21 (2:1 § i protokollet)

Vidare skall den som har ett ägaransvar gentemot företaget inte vara anställd inom högskoleväsendet.

10.8.3 Förhandling enligt MBL

Förhandlingsskyldighet enligt MBL kan, som nämnts, föreligga i vissa fall. När universitetet står i begrepp att anlita arbetskraft, som inte kommer att anställas, gäller 38 §, som lyder:

Innan arbetsgivare beslutar att låta någon utföra visst arbete för hans räkning eller i hans verksamhet utan att denne därvid skall vara arbetstagare hos honom, skall arbetsgivaren på eget initiativ förhandla med arbetstagarorganisation i förhållande till vilken han är bunden av kollektivavtal för sådant arbete. Arbetsgivaren är vid förhandlingen skyldig att lämna den information om det tilltänkta arbetet som arbetstagarorganisationen behöver för att kunna ta ställning i förhandlingsfrågan.

Första stycket gäller inte, om arbetet är av kortvarig och tillfällig natur eller kräver särskild sakkunskap och det inte är fråga om att anlita utyrad arbetskraft enligt lagen (1993:440) om privat arbetsförmedling och utyrning av arbetskraft. Första stycket gäller inte heller om den tilltänkta åtgärden i allt väsentligt motsvarar åtgärd som har godtagits av arbetstagarorganisationen. Om organisationen i särskilt fall begär det, är arbetsgivaren dock skyldig att förhandla innan han fattar eller verkställer ett beslut.

Om synnerliga skäl föranleder det, får arbetsgivaren fatta och verkställa ett beslut innan förhandlingsskyldigheten enligt första stycket har fullgjorts. Begärs förhandling enligt andra stycket, är arbetsgivaren inte skyldig att skjuta upp beslutet eller verkställigheten till dess förhandlingsskyldigheten har fullgjorts, om det finns särskilda skäl mot uppskov. I fråga om förhandling enligt första och andra styckena skall 14 § tillämpas.

Har förhandling begärts enligt första eller andra stycket är arbetsgivaren skyldig att på begäran av arbetstagarorganisationen lämna sådan information om det tilltänkta arbetet som organisationen behöver för att kunna ta ställning i frågan.

Sakordsregister

			i undervisningen	16
	A			
arvoden			M	
juridisk person	8		mobiltelefon	
			räkning	8
	B		mobiltelefon	8
bestickning	5		muta	5
	C		R	
chefsavtalet			representation	3
bisysslor	7		beslut om	5
			extern	3
	G		intern	4
gåva	6		medel	5
till anställda	6			
			T	
	J		teleräkning, utlägg	8
juridisk person			telesamtal	8
arvode	8			